

NOI CONSIDERAȚII ASUPRA ELITELOR SOCIALE ROMÂNEȘTI BĂNĂȚENE: STĂPÂNII DE PE VALEA BISTREI (SEC. XV-XVI)

Ligia Boldea

Cuvinte cheie: *Banat, istorie medievală, elite sociale românești*

Elitele sociale ale Banatului cărășan medieval au fost reprezentate de către un număr de familii nobile române de origine cnezială, care s-au distins prin prosperitatea economică (dată de patrimoniul funciar uneori respectabile, de zeci de posesiuni), statutul social-juridic de nobilitate recunoscută oficial de puterea centrală, prin funcțiile deținute la nivelul districtelor privilegiate și al Banatului de Severin, dar și prin rolul militar exercitat cu preponderență de o clasă socială care și-a datorat în bună măsură ascensiunea credincioaselor slujbe prestate regalității în vremurile tulburi ale marilor conflicte antiotomane de la Dunăre. Nume ca Bizerea de Caransebeș, Deș de Timișel, Fiat de Armeniș, Gârliște de Rudăria, Măciș de Tincova, Mâtnic de Ohaba-Mâtnic sau Racovița de Caransebeș au deja notorietatea dată de o tot mai bună integrare a existenței lor în istoria medievală a Banatului montan¹. În egală măsură, studiul acestor familii s-a putut întemeia și pe o bază documentară suficient de generoasă pentru a permite reconstituiri istorice sau genealogice concludente. Cu toate acestea, lumea Banatului montan medieval a fost populată și de alte nuclee familiale care pot fi încadrate elitelor sociale ale zonei, doar atât că reflectarea lor documentară este mult mai modestă, chiar lacunară. Cu toate aceste, considerăm că ele nu trebuie sub nici o formă trecute cu vederea, cu atât mai mult cu cât din rândurile lor s-au ridicat la un moment dat, aproape în mod paradoxal, demnitari de marcă ai ținutului, bani și vicebani de Severin, castelani și căpitani de Caransebeș, juzi nobiliari, oameni ai regelui sau jurați în adunările nobiliare ale Caransebeșului, ale districtelor privilegiate sau ale Banatului de Severin, funcții care nu puteau fi deținute decât de anumiți exponenți ai comunității bănățene a acelor vremuri care, prin situația lor materială și morală cât și prin îndeplinirea unor servicii militare credincioase regalității, au răspuns necesității de

a da mici demnitari acestui ținut de graniță. Reconstituirea profilului social-politic sau genealogic al acestor nuclee familiale se dovedește a fi însă extrem de dificilă, date fiind marile absențe documentare. Acesta este motivul pentru care ne-am axat studiul pe un anumit tipar evolutiv, care încearcă să redea originea, localizarea principalelor posesiuni (în măsura în care aceasta este posibilă), rolul social-juridic și politico-administrativ jucat la nivelul Banatului cărășan medieval, alături de care profilarea unor schițe genealogice, marcate însă de multiple incertitudini și nicidecum la fel de spectaculoase ca cele ale marilor familii nobile române bănățene, s-a impus din dorința de a încadra acest demers în ansamblul cercetărilor asupra elitelor sociale românești ale secolelor XV-XVI.

Un caz oarecum aparte în panoplia nobilimii românești bănățene este relevat de existența unui grup compact de sate de pe Valea Bistrei (Bistra, Crâjma, Voislova și Zăvoi), asupra cărora în secolul al XV-lea s-a exercitat stăpânirea comună a mai multor nobili români, greu încadrabili în tiparele unui singur nucleu familial. De regulă, familiile nobile bănățene și-au avut patrimoniul funciar relativ bine definit, pe care l-au stăpânit în indiviziune toți membrii lor de parte bărbătească (existând și cazuri, ce-i drept rare, în care femeile au obținut din partea regalității dreptul egal de moștenire), patrimoniu care, deși uneori s-a lărgit prin noi achiziții, a păstrat la bază vechile așezări de baștină al căror nume s-a transformat treptat în patronimic. Obținerea actelor doveditoare de stăpânire (în formula “noilor dani”) nu a făcut altceva decât să consfințească statutul social-economic al deținătorilor și să individualizeze nucleul familial într-o formulă extrem de trainică, documentar fiind dovedit faptul că aceste stăpâniri s-au perpetuat în cadrul unei singure familii chiar și secole la rând. Desigur că au existat și cazuri (mai puține, este drept) în care asupra unor sate și-au exercitat stăpânirea condvizională două familii nobile sau nobili și cnezi români în egală măsură, însă tiparul general este acela al unității familiale de patrimoniu. Cazul stăpânilor de pe Valea Bistrei este oarecum atipic, în sensul că un grup redus de sate a generat mai multe identități familiale, desigur de mult mai mică anvergură față de marile familii nobile române bănățene ale evului mediu. Prezența lor este însă necesar a fi punctată, și chiar dezvoltată atât cât informația documentară o permite, pentru că ea vine să se adauge în mod complementar istoriei nobilimii române bănățene, uneori chiar cu problematici inedite, ceea ce nu poate decât să întregască profilul unei mici feudalități active a acestui ținut de graniță al regatului. Exemplele pe care le luăm în discuție sunt cele ale familiilor Floca, Negotești și Pobora, a căror evoluție istorică încercăm să o reconstituim, în linii mari, pe perioada secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea.

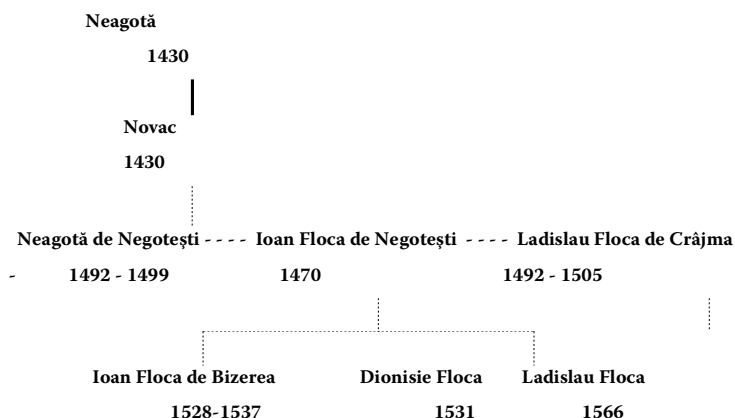
Famiile nobile Floca și Negotești

Din ceea ce relevă documentele de la începutul secolului al XV-lea, asupra e la nivel districtual și comitatens – juzi nobiliari, vicebani de Caransebeș, jurați, arbitri, nobili adevărați – realitate care dovedește faptul că avem de-a face cu exponenți ai obștii nobiliare a districtului Caransebeș. Două familii credem însă că se impun atenției: familia Floca și cea de Negotești. Pentru a avea o imagine mai clară asupra a ceea ce documentele lasă să transpară, prezentăm o listă a persoanelor atestate documentar, grupate după numele posesiunilor în a căror stăpânire s-au aflat, listă care credem că facilitează creionarea unei schițe genealogice proprii:

Bistra <i>alias</i> Negotești	Crâjma (Măgura)	Bizere de Sus și de Jos	Voislova
- Ladislau fiul lui <i>Pethew</i> de Bistra, Petru, Mihail și Ladislau fiii lui Ladislau fiul lui <i>Pethew</i> – 1397⁵ - Novac al lui Neagotă – 1430⁶ - Ioan Floca de Negotești – 1470⁷ - Neagotă de Negotești – 1492⁸ și 1494⁹	- Valentin de Măgura – 1448¹⁰ - Ladislau Floca de Crâjma 1492¹¹ și 1503¹² - Neagotă de Crâjma – 1499¹³	- Ioan Floca de Bizere de Sus – 1528¹⁴ - Ioan Floca de Bizere de Jos – 1535 și 1537¹⁵	- Ladislau fiul lui Petru, Românul din Voislova – 1397¹⁶

Mai pot fi amintiți, fără toponimicul de rigoare: Ladislau Floca, în anii 1492, 1494, 1500 și 1505¹⁷; Ioan Floca, în anii 1531, 1534 și 1535¹⁸; Dionisie Floca, în anul 1531¹⁹.

Pare evident faptul că Ladislau Floca este identic cu Ladislau Floca de Crâjma, în timp ce Ioan Floca este una și aceeași persoană cu Ioan Floca de Bizere. În consecință, revenim la cele afirmate anterior, și anume că familia Floca (probabil înrudită cu Bizereștii) ne apare ca principala stăpânitoare asupra grupului de sate, alături de cei din Negotești. Propunem și o posibilă schiță genealogică, din păcate marcată de numeroase incertitudini:

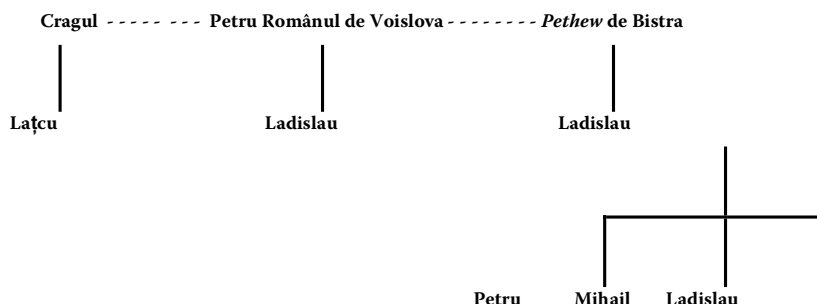

Începuturile documentare ale acestui grup de stăpâniri și stăpânitori se plasează la sfârșitul secolului al XIV-lea când, în 1397, un act emis de cancelaria regală a lui Sigismund de Luxemburg îl menționează pe Ladislau fiul lui Petru de Voislova (*Ladislai fily Petri dicti Olah de Wazylyowa*) care, pentru meritele credincioase, este răsplătit prin reconfirmarea sa în stăpânirea moșiei regale Pogăniș (*Poganch*). Alături de el au mai fost întăriți și Ladislau fiul lui Petru de Bistra, Petru, Mihail și Ladislau fiii aceluiași Ladislau fiul lui Petru, precum și Lațcu fiul lui Cragul (*Ladizlao filio Pethew de Bysthie, Petro, Michaeli et Ladislao filys eiusdem Ladislai fily Pethew ac Lachk filio Kragol, fratribus sui...*), documentul nespecificând dacă era vorba despre rude de sânge sau doar despre condvizionalii săi²⁰. Este neclar faptul dacă avem de-a face cu un cnez sau cu un cnez nobil, recunoscut ca atare prin acte oficiale. Din ceea ce știm, de obicei, cnezii nobili și, ulterior, nobilii români bănățeni sunt nominalizați în acte folosindu-se prenumele la care se adaugă un toponimic, transformat la un moment dat în patronimic. În consecință, este posibil ca acest Ladislau să fi fost doar cnez în acel moment deși, cronologic, ne situăm exact în perioada în care o bună parte a cnezimii române bănățene face tranziția la statutul de nobilitate, prin recunoașterea sa oficială de către regalitate prin acte scrise de reconfirmare (acele “noi donații”).

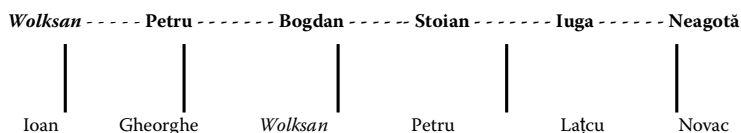
Din acest punct de vedere, provocatoare apare interpretarea documentului din anul 1430²¹, prin care regele Sigismund de Luxemburg ordona Capitlului din Cenad să îi introducă pe Ioan fiul lui *Wolkzan*, Gheorghe al lui Petru, *Wolkzan* al lui Bogdan, Petru al lui Stoian, Lațcu al lui Iuga și Novac al lui Neagotă în stăpânirea moșiilor Bistra (*Bystrere alias Negothesst*), Zăvoi (*Zaboy*), Voislova (*Woyzlawa*) și Crâjma (*Korchoma*) din

districtul Sebeș, de față fiind în calitate de comitanii cinci persoane, dintre care Nicolae de Măciș era, fără îndoială, la acea oră nobil. Ioan Cavaler de Pușcariu plasează aceste personaje în cadrul familiei nobililor de Bizerea²², apreciere la care nu subscriem deoarece în acea perioadă familia Bizereștilor era deja bine individualizată, cu membri încadrabili unui consistent arbore genealogic²³. Este dificil de recreat o punte de legătură între stăpânii din Voislova și Bistra atestați în 1397 și cei pomeniți în 1430 atâta vreme cât documentele nu oferă detalii semnificative; însă, cei semnați aparțin (în opinia noastră) aceleiași comunități cneziale românești bănățene, așa încât existența unor legături de rudenie între cele două grupuri de stăpânitori nu poate fi exclusă. Pentru o mai bună înțelegere a situației desfășurăm fragmentele genealogice care rezultă din cele două documente:

1397:

Și 1430:

Din această alăturare a informației oferite de cele două documente putem concluziona că au existat două grupuri de posesori români (cel mai probabil cnezi la acea dată), care au stăpânit în indiviziune aceste sate situate pe Valea Bistrei și a Pogănișului, la hotarele patrimoniului familial al nobililor de Bizerea, nefiind exclusă nici înrudirea dintre aceștia și influența familie nobilă²⁴. Există cazuri similare în prima jumătate a secolului al XV-lea, și anume: stăpânirea conflictuală a nobililor Deș de Timișel cu cnezii de *Kyralmezeye* între anii 1402-1428 sau stăpânirea în indiviziune a familiei nobile Mătnic de Ohaba-Mătnic cu cnezii din Prisaca²⁵. Este cert însă că

acest grup de stăpânitori va dobândi cât de curând statutul de nobilitate prin reconfirmarea regală, căci, în a doua jumătate a secolului al XV-lea, cei din Negotești, Bistra și Crâjma erau neîndoios nobili.

Spre deosebire de evoluția principalelor familii nobile române bănățene, traiectoria istorică a familiilor Flocă și Negotești este mai dificil de urmărit. Se pare că nu au existat serioase conflicte de stăpânire, care să fi atras după ele procese implicit reflectate documentar. Dimpotrivă, exponenții acestor familii sunt atestați în repetate rânduri ca participanți sau conducători ai unor asemenea foruri de judecată, fapt ce denotă statutul nobiliar, autoritatea morală, stăpânirea cutumelor și chiar știința lor de carte. Este surprinzătoare (pentru caracterul mai modest din punct de vedere patrimonial al familiei Flocă) frecvența cu care reprezentanții ei apar în calitate de jurați, oameni de mărturie, arbitri sau membri ai tribunalului nobililor din Caransebeș la sfârșitul secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Aproape că am putea vorbi de o “specializare” a acestora în asemenea cazuri, păstrându-se nu mai puțin de 21 de documente care le atestă prezența, ele putând fi, desigur, chiar mai numeroase. De fiecare dată, cei înfățișați în fața adunării de judecată au fost reprezentanți ai familiilor nobile românești ale Banatului cărășan, întâmplător sau nu, cele mai multe cazuri fiind cele ale nobililor Bizerea și Găman-Bizerea – șase procese. S-au mai înfățișat în fața acestor complete de judecată membrii familiilor Măcicaș de Tincova (patru cazuri), Racoviță de Caransebeș (trei cazuri) sau Fiat de Armeniș, Mâtnic de Ohaba-Mâtnic, Gârliște de Rudăria și Pâclișar (câte o dată). Paleta problematicilor a fost, de asemenea, variată: de la litigii de stăpânire în cadrul familiilor sau între familii, rehotărniciri, puneri în posesie, la împăcări între nobili, vânzări-cumpărări sau conflicte între unii nobili și comunitatea Caransebeșului.

Autoritatea de care s-au bucurat câțiva dintre reprezentanții familiilor Flocă și Negotești este reflectată de funcțiile pe care le-au deținut la nivelul comunității urbane a Caransebeșului (principalul centru al Banatului montan medieval) dar și al ținutului în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Astfel, Ladislau Flocă, atestat documentar între 1492 și 1505 (o dată ca și Ladislau Flocă de Crâjma – 1492) a fost jude al Caransebeșului în anul 1505²⁶, ceea ce, potrivit decretului regal din 1486, însemna că el corespundea categoriei de “*nobili buni, demni și înstăriți*”, rezidenți în ținutul respectiv, posesori de blazon și sigiliu²⁷. Tot posesor de sigiliu a fost și Valentin de Măgura care, în 1448, s-a numărat printre cei opt nobili care au judecat atipicul proces dintre nobilii Șerban, Dumitru, Ladislau și Ioan de Măcicaș, pe de o parte, și Negrilă, iobagul nobilului Gheorghe de Racoviță²⁸, la sfârșitul căruia, în lipsa sigiliului districtului, actul adunării a fost întărit cu pecețile

a patru nobili, printre care și cel din Măgura (Crâjma). Valentin de Măgura este atestat, de asemenea, printre cei șase nobili aleși pentru a cerceta în 1454 conflictul dintre banii Severinului, Mihail de Cerna și Petru Danciu de Sebeș și nobilii Iacob, Ladislau și Dumitru de Măcicaș, aceștia din urmă fiind acuzați de către bani că au refuzat să plătească censul și dările prestate în mod obișnuit de către cnezi. Cei șase nobili au constatat că însuși regele Sigismund de Luxemburg i-a scutit pe acești nobili, datorită serviciilor militare ale înaintașilor lor care și-au pierdut viața în 1428 în bătălia de sub zidurile cetății Golubăț, de o parte a obligațiilor cneziale, drept pentru care le vor da câștig de cauză, cu condiția să dea banilor de Severin produsele obișnuite de Crăciun, Paște și Rusalii²⁹.

Apoi, o poziție deosebită a avut și Ioan Flocă de Bizere de Sus și de Jos, amintit în calitate de om de mărturie în 1535³⁰, de jude nobiliar de Caransebeș în 1528³¹, de castelan de Caransebeș în 1531³² și viceban de Caransebeș în 1537³³, el fiind, după cum se poate constata, cel mai bine situat membru al familiei sale ca statut social-juridic. De asemenea, ruda sa Dionisie Flocă este pomenit și el în calitate de jude nobiliar de Caransebeș în cursul anului 1531³⁴.

Printre nobilii români bănățeni care au condus forurile de judecată din Caransebeș s-a numărat și Neagotă de Negotești care, alături de Mihail Lazăr și Vasile de Plugovița, a adeverit în 15 mai 1494 că Gheorghe Găman a plătit nobilului Petru *Wulkasyn* de Izvoarele Carașului suma de 31 de florini aur cu care vărul său Nicolae de Bizerea îi rămăsese dator³⁵. De asemenea, în 1531, 1534 și 1537 nobilii Ioan Flocă și Dionisie Flocă au condus tribunalul din Caransebeș în fața căruia s-a disputat conflictul de stăpânire dintre Francisc Fiat de Armeniș și verișoarele sale Ana și Caterina Fiat, cărora nobilul în cauză a încercat să le anuleze dreptul de stăpânire asupra patrimoniului familial, câștigat anterior de tatăl lor, Ladislau Fiat, din partea regelui Vladislav II prin procedura de *“praefectio”*.

Semnificativ a fost și rolul jucat de sus-amintitul Ladislau Flocă în disputa pe care comunitatea nobililor și a locuitorilor din Caran și Sebeș a avut-o la cumpăna veacurilor XV și XVI, în 1500, cu episcopul de Cenad, care îi cheamă în judecată înaintea regelui Vladislav II pentru a-i plăti dijmă din toate produsele lor. Faptul a reprezentat o încălcare a unor hotărâri regale anterioare prin care în 1481³⁶ și apoi în 1495³⁷ Matia Corvin și Vladislav II au decis ca în părțile de margine ale țării, unde trăiau după ritul lor români, sârbi, ruteni și alți schismatici ce nu au plătit până acum nici o dijmă, aceasta să se strângă numai de la credincioși, nu și de la schismatici. Revenind în anul 1500, la sesizarea episcopului de Cenad regele îi însărcinează pe episcopul de Oradea și pe comitele de Timișoara să cerceteze și să rezolve

problema. La rândul său, comunitatea celor două aşezări şi-a desemnat doi reprezentanţi, pe Ladislau Flocă şi pe Ştefan Stoica, jude şi voievod de Caransebeş, care, în pledoaria lor, au arătat că aflându-se la graniţă, "*în gura turcului*", au primit de la rege privilegiul ca în contul dijmei să nu dea decât o taxă în bani (4 denari pe an de familie), nu însă şi dijma în produse. Luând la cunoştinţă de mărturia celor doi nobili bănăţeni, episcopul se învoieşte să se perceapă doar taxa în bani, scutind comunitatea Caransebeşului de a plăti pe viitor dijma³⁸.

Un alt Ladislau Flocă apare în anul 1566³⁹ împreună cu Pavel Bocoşniţă, judele suprem al Caransebeşului şi cu alţi locuitori ai urbei judecând procesul dintre nobilii Nicolae Baciuc şi Nicolae Ivul privitor la vânzarea unui deal de vie pentru suma 35 de florini.

În consecinţă, am conturat profilul unor familii care, deşi mai puţin individualizate, s-au făcut remarcate prin participarea lor remarcabilă la actul de justiţie la nivelul Caransebeşului şi al ținutului aferent. Deşi cu un patrimoniu funciar modest, restrâns la grupul celor patru aşezări pe care le-au stăpânit în comun, familiile Flocă şi Negoteşti au făcut cu certitudine parte, în calitate de frunţaşi, din comunitatea nobiliară a Banatului căraşan în a doua jumătate a secolului al XV-lea şi în prima jumătate a secolului următor, ocupând o serie de funcţii care le trădează atât autoritatea morală cât şi o anumită "specializare" în diversele problematice civile care se puteau dezbate în cadrul adunărilor nobiliare ale oraşului şi districtului Caransebeş.

Familia nobilă Pobora de Zăvoi

Din aceeaşi comunitate iniţială de posesori ce au stăpânit în 1430 grupul de sate Bistra (Negoteşti), Zăvoi, Voislova şi Crâjma (Măgura)⁴⁰ de pe Valea Bistrei, credem că s-a desprins şi familia Pobora, conturată documentar ca atare la sfârşitul secolului al XV-lea şi în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Localizarea şi identificarea ei considerăm că se leagă de aşezarea Zăvoi (*Zawoy, Zaboy*), posibilă localitate de baştină, căci unul din primele documente care certifică existenţa acestei familii îl pomeneşte în 1493 pe un Ladislau Pobora de Zăvoi⁴¹. Situat la nord-est de Caransebeş, de-a lungul Văii Bistrei, pe ruinele unui castru roman⁴², Zăvoiul pare să-şi fi schimbat de mai multe ori stăpânii în decursul secolului al XV-lea. Dacă în 1430 el figurează, după cum am mai văzut, în stăpânirea comună a şase persoane, fraţi condvizionali, în 1444 o danie regală acordată de Vladislav I alesului (*egregy*) Nicolae de Bizerea pentru meritele sale militare deosebite (realizate în campaniile militare antiotomane din Transilvania, Ţara Românească,

Croația și Bulgaria), cuprinde patru posesiuni românești (*possessiones valachicales*), printre care și Zăvoi, alături de *Kusklya*, *Pathak* și *Zylfa*⁴³. Este interesantă această schimbare de stăpânire survenită în decursul a câtorva ani, fapt care nu poate să nu ridice unele semne de întrebare. Este evident că posesorii moșiei Zăvoi din anul 1430 nu sunt aceiași cu cei din 1444, deși stăpânirea în indiviziune a continuat să se practice în toată această perioadă. Stăpânii din 1430 par să fi fost un grup de cnezi români în timp ce, dintre cei șase înfrățiți pe moșie dăruți în 1444, doi erau cu certitudine nobili (Nicolae de Bizerea și Ladislau de Bizerea), și încă unii apreciați de puterea politică a vremii. Ne atrage din nou atenția raporturile de stăpânire care s-au stabilit la sfârșitul secolului al XIV-lea și în prima jumătate a secolului al XV-lea între cnezii români și nobilii români bănățeni de sorginte cnezială. Dacă, într-o primă fază, stăpânirea în indiviziune a fost o modalitate străveche de exercitare a posesiei funciare în cadrul comunităților rurale românești bănățene, odată ce unii cnezi vor fi oficializați ca nobili prin acte de nouă danie regală ei nu vor ezita să-și exercite ascendentul lor social asupra condvizionalilor lor, tranșând stăpânirea în favoarea lor. O asemenea situație credem că s-a creat și în jurul satului Zăvoi la mijlocul secolului XV, deși, mai târziu, localitatea nu mai este cuprinsă documentar printre stăpânirile Bizereștilor, în schimb, după cum observa la sfârșitul secolului al XIX-lea Pesty Frigyes, ea va apare ca posesiune a familiei Pobora⁴⁴.

Este dificil de reconstituit profilul acestei familii deoarece lipsesc verigi importante în plan genealogic, social-economic sau confesional. Știm, totuși, că avem de-a face cu o familie nobilă a districtului Caransebeș, din rândurile căreia au provenit, la sfârșitul secolului al XV-lea și la începutul veacului următor, membri ai adunărilor nobiliare ale districtului Caransebeș, atestați în calitate de juzi nobiliari sau oameni ai regelui. Conținutul documentelor cunoscute nouă justifică, în cazul tuturor membrilor ei, statutul lor social privilegiat, deși familia Pobora nu s-a numărat printre exponențele proeminente ale elitelor Banatului medieval cărășan. Cu toate acestea, Ladislau Pobora de Zăvoi este amintit ca nobil în 1493⁴⁵, recuperând o datorie în bani pe care o acordase anterior nobilului Nicolae de Bizerea. Apoi, Ștefan Pobora, în calitatea sa de jude nobiliar al Caransebeșului între 1532 și 1537 s-a numărat, cu siguranță, printre acei frunțași (*nobiles potiores*) aleși de comunitatea nobiliară a Caransebeșului. Petru Pobora, la rândul său, este amintit în anul 1544⁴⁶ în contextul unui proces de moștenire ce a implicat mai mulți nobili români, moștenitori ai lui Nicolae de Gârliște (fostul ban al Severinului), el fiind atestat ca prim soț al Doroteei Gârliște (fică de ban al Severinului), în timp ce fiica lor Marta

a fost căsătorită cu judele suprem al Caransebeșului, Ladislau de Racovița. De asemenea, Nicolae Pobora pare să fi urcat pe scara socială, intrând în rândul "bărbaților aleși", un document din 1569⁴⁷ pomenindu-l ca *egregy*.

După cum am menționat în primele rânduri, înclinăm să considerăm satul Zăvoi ca fiind așezarea de baștină a familiei, deși există doar o singură referire documentară în acest sens – cea din anul 1493, când este pomenit acel Ladislau Pobora de Zăvoi. Desigur că nu este un reper suficient, dar este singurul care ne poate orienta în încadrarea teritorială a familiei. Cum însă în prima jumătate a secolului al XVI-lea reprezentanții săi au fost angrenați în sistemul juridic al districtului Caransebeș, bănuim că familia a deținut proprietăți în localitate, unde este posibil să se fi stabilit. Nu le cunoaștem alte posesiuni, deși nu se poate ca ele să nu fi existat, căci vorbim despre o familie care, la un moment dat, s-a înrudit cu nobilii Gârliște de Rudăria și Racovița de Caransebeș, foarte influenți în secolul al XVI-lea. Or, asemenea alianțe matrimoniale nu se realizau, în acea vreme, decât între parteneri situați pe același palier social. De asemenea, calitatea de juzi nobiliari sau oameni ai regelui desigur că a presupus o anumită stare materială a deținătorilor acestor atribuții, care să le confere prestigiu în fața comunității locale sau zonale. Se mai poate menționa că în 1544 doi membri ai familiei, Ladislau și Marta Pobora (frate și soră, copiii lui Petru Pobora și ai Doroteei Gârliște) s-au constituit ca parte la moștenirea bunurilor răposatului ban al Severinului, Nicolae de Gârliște, mort fără urmași pe linie masculină. În ziua de 20 noiembrie a celui an, opt nobili români, jurați și cetățeni ai Caransebeșului, au fost desemnați pentru a împărți moșiile decedatului bărbat ales (*egregy*) Nicolae de Gârliște, fiul fostului ban de Severin, Iacob de Gârliște, între urmașele sale: Doroteea, sora sa (pe de-o parte) și Eufrosina, văduva sa (pe de-altă parte). Moșiile luate în discuție au fost Bolvașnița și *Priscian* din districtul Caransebeș și Slatina, Copaci, *Plesiwa* și Teregova din districtul Mehadia. Partajul s-a făcut pașnic cu ajutorul mărturiei cnezilor, decizându-se ca toate bunurile rămase să fie împărțite în mod egal între toți frații și surorile sale (*universa bona inter omnes predictos fratres et predictos sorores, equaliter dividantur*)⁴⁸. Ne interesează prezența familiei Pobora în această succesiune, posibilă datorită Doroteei Gârliște, sora nobilului decedat, care s-a constituit ca parte la moștenire împreună cu urmașii săi rezultați din două căsnicii, cu Petru Pobora și cu Francisc Fiat de Armeniș. Astfel, moșiile Slatina și Copaci din districtul Mehadia au revenit acestui grup de moștenitori, format din Doroteea Gârliște și copiii săi: Ladislau și Marta Pobora (aceasta fiind căsătorită cu Ladislau *Pribek* de Racovița) avuți din prima căsătorie, și Ioan, Gașpar, Baltazar și Magdalena Fiat (căsătorită cu nobilul Mihail Lazăr) rezultați din mariajul cu Francisc Fiat de Armeniș.

De asemenea, Ladislau Pobora și Ladislau *Pribek* au disputat dreptul de moștenire asupra satului Bolvașnița cu Andrei *Barchay*, Nicolae Ombozi și Gheorghe *Bekes* însă, în final, pe baza mărturiei cnezilor, s-a decis ca toate bunurile rămase să fie împărțite în mod egal între toți frații și surorile. Din păcate, moșiile Slatina și Copaci, primite printre alții și de cei din familia Pobora, nu au putut fi păstrate deoarece Nicolae de Gârliște a lăsat în urma sa datorii care trebuiau achitate. În consecință, moștenitorii au fost nevoiți să vândă aceste moșii și să închirieze pe doi ani moara construită de nobilul Mihail Lazăr, astfel încât se poate concluziona că familia Pobora nu a beneficiat prea mult de moștenirea primită.

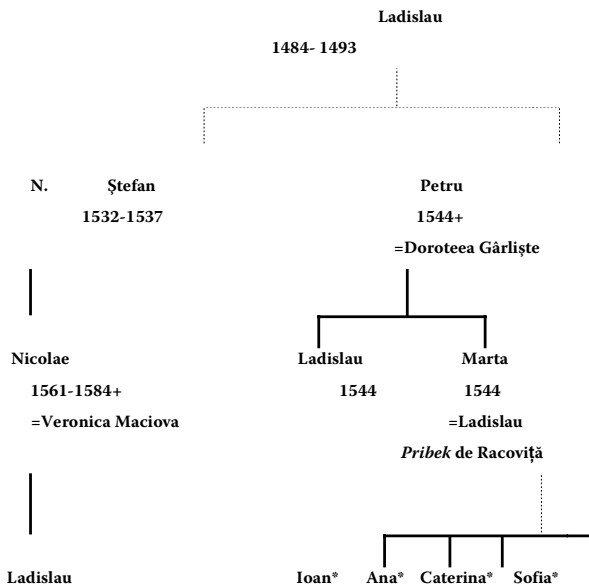
Nici din punct de vedere genealogic lucrurile nu sunt foarte clare, date fiind informațiile lacunare pe care le deținem. Primul membru atestat al familiei este Ladislau Pobora, menționat documentar în 1484⁴⁹, 1485⁵⁰, 1492⁵¹ și 1493⁵² - în acest an el apare ca Ladislau Pobora de Zăvoi. Ioan Hațegan îl semnalează ca făcând parte dintre nobilii care s-au distins în luptele cu otomanii din a doua jumătate a secolului al XV-lea, alături de fiul său Petru⁵³. O a doua generație a familiei ar putea fi formată din Petru Pobora și Ștefan Pobora, despre care doar bănuim că ar fi putut fi frați după tată, dacă acceptăm ideea că ei ar fi fost fiii lui Ladislau Pobora de Zăvoi. Petru Pobora apare doar o dată, în 1544, an în care se pare că era deja decedat. Conform lui Ioan Hațegan el ar fi fost fiul lui Ladislau Pobora, deși nu avem documente care să ateste explicit acest lucru. Știm că a fost căsătorit cu Doroteea Gârliște, fiica banului de Severin, Iacob de Gârliște, personaj extrem de influent la sfârșitul secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea. Petru Pobora a fost primul soț al Doroteei, împreună cu care a avut doi copii, Ladislau și Marta. Mariajul lor se pare că s-a sfârșit în primele două decenii ale secolului al XVI-lea, căci, în 1531, Doroteea este amintită ca fiind deja recăsătorită cu Francisc Fiat de Armeniș, împreună cu care avea alți doi copii, Ioan și Gașpar⁵⁴. Este dificil de spus dacă a fost vorba de un divorț sau dacă Petru Pobora a decedat înainte de 1530, lăsând-o pe Doroteea văduvă. Cert este că în 1544, în actele procesului de moștenire ale familiei Gârliște, atât Doroteea cât și Petru Pobora sunt pomeniți ca decedați. Despre copiii lor se cunosc foarte puține lucruri; Ladislau Pobora apare doar în anul 1544, în contextul aceluși proces de moștenire amintit anterior. De asemenea, Marta Pobora este semnalată și ea doar cu această ocazie, însă despre ea se știe că a fost căsătorită cu Ladislau *Pribek* de Racovița⁵⁵, nobil provenit din rândurile uneia dintre marile familii nobile române ale Banatului montan, cel care în același an (1544) este atestat ca jude suprem al Caransebeșului. În jurul acestui personaj a fost semnalată una din remarcabilele solidarizări ale comunității românești caransebeșene, pe fundalul gravelor tulburări

care au marcat istoria Transilvaniei și a Banatului în perioada 1541-1552. Disputa pentru putere între Habsburgi și partizanii reginei Isabela și ai fiului său Ioan Sigismund a polarizat spațiul bănățean, familia Racoviță fiind și ea implicată în acest joc al puterii, situându-se de partea Habsburgilor. Când, în 1544, comitele de Timișoara, Petru Petrovici (un susținător al lui Ioan Sigismund) a adoptat o atitudine dură față de comunitatea Caransebeșului, reprezentanții acesteia, în număr de 50 de persoane, au depus jurământ solemn în fața lui Ladislau de Racoviță, promițându-i tot sprijinul în cazul în care ar fi fost atacat de comite, după cum și judele suprem se obliga față de oraș și de concetățenii săi⁵⁶. Din două documente mai târzii, dateate în anii 1572 și 1590, se sugerează posibilitatea ca soții Ladislau de Racoviță și Marta Pobora să fi avut patru copii, pe Ioan, Ana, Caterina și Sofia⁵⁷, filiație care poartă însă amprenta ipoteticului.

Ștefan Pobora considerăm că se plasează tot în a doua generație de descendenți ai familiei, fiind probabil înrudit îndeaproape cu Ladislau Pobora și Petru Pobora. În documente îl întâlnim în anii 1532⁵⁸, 1535⁵⁹, 1536⁶⁰ și 1537⁶¹ grație calității sale de jude nobiliar și om al regelui, participând la o serie de procese în cadrul adunării nobiliare a Caransebeșului. Credem că a fost cel mai bine poziționat membru al familiei sale prin funcția pe care a deținut-o în cadrul comunității caransebeșene în deceniul al 4-lea al veacului al XVI-lea. Nu avem alte date asupra familiei sau a descendenților săi.

Din a treia generație a familiei probabil că a făcut parte Nicolae Pobora, atestat între anii 1561-1584⁶². Nu îi cunoaștem ascendența, dar putem opina că el ar fi putut fi urmașul lui Ștefan Pobora, căci descendenții lui Petru Pobora ne sunt cunoscuți. Potrivit lui Pesty Frigyes, el a fost căsătorit cu Veronica Maciova, cu care a avut un fiu, pe Ladislau⁶³. În 1584, Veronica Maciova este pomenită ca fiind deja văduvă.

O schiță genealogică a familiei Pobora a întocmit Pesty Frigyes în lucrarea sa dedicată Banatului de Severin, schiță marcată și ea de neclarități. Propunem, totuși, mici ajustări, astfel încât un posibil tabel genealogic ar putea arăta astfel:

Vezi propunerea de tabel genealogic al familiei Racoviță de Caransebeș în Ligia Boldea, *Nobilimea românească din Banat în secolele XIV-XVI (origine, statut, studiu genealogic)*, Reșița, 2002, p. 330.

Importanța acestei familii nobile române bănățene este dată, ca și în cazul altor exponente ale elitelor bănățene care se încadrează acestui tipar, de faptul că toți reprezentanții ei atestați documentar s-au distins prin atribuțiile judiciare ce le-au fost acordate la sfârșitul secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea la nivelul comunității Caransebeșului. În cele unsprezece cazuri procesuale, Ladislau Pobora apare de trei ori (1484, 1485 și 1492) ca arbitru și om de mărturie, Ștefan Pobora este pomenit de șapte ori (în decursul anilor 1532, 1535, 1536, 1537) ca jude nobiliar și om al regelui, în timp ce Nicolae Pobora este atestat în 1561 printre cei opt nobili prin intermediul cărora comunitatea nobililor Banatului de Severin s-a opus actului de punere în stăpânire a cancelarului Mihail Csáki asupra celor 24 de moșii confiscate desherentului nobil român Ioan de Bizerea, mort fără urmași. A fost un proces amplu, întins între anii 1561-1563, în cadrul căruia reprezentanții nobilimii românești bănățene au făcut apel la mai vechiul drept al districtelor bănățene privilegiate de a nu le fi înstrăinate posesiuni în afara comunității lor de stăpânitori. Or, în situația în care “regele” Ioan Sigismund a încercat să forțeze încălcarea acestui privilegiu, reacția elitelor sociale bănățene a fost firească, ceea ce a determinat puterea centrală să renunțe la această punere în stăpânire, acordând moșile unor rude colaterale ale defunctului nobil din ramura Găman a familiei Bizerea.

Singurele cazuri în care membrii familiei sunt prezenți cu probleme onale s-au desfășurat în anii 1493 și 1544. Despre procesul de moștenire din 1544 am discutat în paginile anterioare. Cât despre anul 1493, asistăm la o banală despăgubire în valoare de 14 florini aur, pe care nobilul Gheorghe Găman este nevoit să o achite nobililor Ladislau Pobora de Zăvoi și Mihail Lazăr, precum și preotului Oprișa din Glimboca și văduvei lui Radoslav de Ciuta⁶⁴.

Informația lacunară nu ne oferă posibilitatea de a lărgi aria studiului asupra acestei familii. Încadrând-o însă în epocă și în comunitatea în care a trăit, putem afirma că avem de-a face cu o familie nobilă română a Banatului montan, individualizată mai târziu, având însă importanța sa mai ales prin modul în care a reprezentat comunitatea locală în forurile de judecată. Semnificativ este faptul că ea s-a înrudit cu două din cele mai influente familii nobile române bănațene din acea vreme, Petru Pobora căsătorindu-se cu fiica banului de Severin, Iacob de Gârliște, după care fiica acestui cuplu, Marta, a fost măritată cu Ladislau *Pribek* de Racovița, jude suprem al Caransebeșului la mijlocul secolului al XVI-lea. Fără îndoială că realizarea unor asemenea alianțe matrimoniale sugerează faptul că familia Pobora s-a bucurat de o bună situație materială și de un statut social bine consolidat, dublat de prestanța dată de atributele judecătorești pe care membrii săi le-au deținut în perioada tratată.

Ligia Boldea

Muzeul Banatului Montan Reșița
B-dul Republicii nr. 10

NOTE

1. Ligia Boldea, *Nobilimea românească din Banat în secolele XIV-XVI (origine, statut, studiu genealogic)*, Ed. Banatica, Reșița, 2002, 378 p.
2. Dumitru Țicu, *Banatul montan în evul mediu*, BHAB, XIX, Ed. Banatica, Timișoara, 1998, p. 389.
3. Eudoxiu Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor*, I/2, București, 1887, p. 70, nr. 591; vezi și Ioan Drăgan, *Cnezii și nobilii români pe vremea Corvineștilor*, în *Nobilimea românească din Transilvania (Az erdély román nemesség)*, Ed. Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997, p. 118.
4. Vechea așezare Bizere a fost localizată de Dumitru Țicu în lunca Bistrei, sub culmile joase ale Munților Poiana Ruscă, în hotarul actual al comunei Obreja, aflată la doar câțiva kilometri de grupul de sate pe care l-am luat în discuție. Vezi D.Țicu, *op.cit.*, p. 300.
5. Pesty Frigyes, *A Szörényi bántóság és Szörény vármegye története*, III, Budapesta, 1878, p. 15.
6. Hurmuzaki, *op.cit.*, p. 562, nr. 470; Marius Bizerea, Constantin Rudneanu, *Considerațiuni istorico-geografice asupra districtului autonom al Caransebeșului în evul mediu*, în *Studii de istorie a Banatului*, I, 1969, p. 18.

7. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, p. 195, nr. 179.
8. *Ibidem*, p. 333; Ioan Aurel Pop, *Instituții medievale românești. Adunările cneziale și nobiliare (boierești) din Transilvania în secolele XIV-XVI*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 71.
9. Hurmuzaki, *op.cit.*, p. 359, nr. 317.
10. *Ibidem*, p. 748, nr. 619.
11. Costin Feneșan, *Documente medievale bănățene (1440-1653)*, Timișoara, 1981, p. 50, nr. 11.
12. Pesty Fr., *op.cit.*, p. 286.
13. I.A. Pop, *op.cit.*, p. 141.
14. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/3, p. 360, nr. 428.
15. *Ibidem*, II/4, pp. 114 și 117, nr. 58 și 59.
16. D. Țicu, *op.cit.*, p. 394.
17. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, pp. 333, 360, 419, 454 și 542.
18. *Ibidem*, II/4, pp. 7 și 63, nr. 5 și 37.
19. *Ibidem*, p. 7, nr. 5.
20. Pesty Fr., *op.cit.*, p. 15.
21. Hurmuzaki, *op.cit.*, I/2, p. 562, nr. 470.
22. Ioan Cavalier de Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, Sibiu, 1892, p. 137.
23. L. Boldea, *Probleme ale studiului genealogic al familiilor nobile române bănățene*, în *Buletinul Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie al Academiei Române – filiala Cluj-Napoca*, I-II, 1995-1996, p. 50; Dragoș-Lucian Țigău, *Familia Bizere-Găman în secolele XV-XVII*, în *Banatica*, 15/II, 2000, p. 31-68.
24. C. Feneșan, *Familia românească Bizerea și moșile ei de pe Valea Pogănișului (1433-1447)*, în *Sargetia*, XVI-XVII, 1982-1983, p. 267-279.
25. L. Boldea, *Nobilimea românească...*, pp. 195-196 și 302-303.
26. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, p. 452, nr. 435.
27. *apud*, I. Drăgan, *Nobilimea românească din Transilvania (1440-1514)*, Ed. Enciclopedică, București, 2000, p. 275. Se dovedește astfel autoritatea de care s-au bucurat scaunele de judecată ale districtelor românești bănățene, ele putând elibera acte sub semnătura și sigiliile unor nobili locali. Vezi și Ion Băltariu, *Vechile instituții juridice din Transilvania. Contribuții la istoria dreptului român*, Aiud, 1934, p. 119.
28. I.A. Pop, *op.cit.*, p. 133; I. Drăgan, *op.cit.*, p. 276.
29. I.A. Pop, *op.cit.*, p. 135.
30. Pesty Fr., *op.cit.*, p. 197.
31. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/3, p. 630, nr. 428.
32. C. Feneșan, *Documente medievale...*, p. 52, nr. 12; Patriciu Dragalina, *Din istoria Banatului Severin*, Caransebeș, 1900-1902, p. 63.
33. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/4, pp. 114 și 117, nr. 58 și 61.
34. Vezi nota 27.
35. I.A. Pop, *op.cit.*, p. 141.
36. Ștefan Lupșa, *Catolicismul la românii din Ardeal și Ungaria până la anul 1556*, Cernăuți, 1929, p. 49.
37. David Prodan, *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVI-lea*, I, București, 1967, p. 57.
38. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, p. 449, nr. 377.
39. Pesty Fr., *op.cit.*, p. 334.
40. Hurmuzaki, *op.cit.*, I/2, p. 562, nr. 470. Au fost înstăpâniți din ordinul regelui Sigismund de Luxemburg Ioan fiul lui *Wulksan*, Gheorghe fiul lui Petru, *Wulksan* fiul lui Bogdan, Petru fiul lui Stoian, Lațcu fiul lui Iuga și Novac fiul lui Neagotă, cnezi sau cnezi nobili în acea vreme, problema rămânând încă neclarificată.
41. *Ibidem*, II/2, p. 335, nr. 360.

42. D. Țeicu, *op.cit.*, p. 398.
43. Hurmuzaki, *op.cit.*, I/2, p. 710, nr. 591. Printre beneficiari au mai fost și alți membri ai familiei Bizerea, alături de condvizionalii lor: Ladislau de Bizerea fiul lui Ioan, Dionisie fiul lui Matei, Filip fiul lui Ladislau, Ladislau fiul lui Dionisie de *Pathak* și Ioan fiul lui Ioan de *Zylfa*, care spun că ar fi stăpânit aceasta moșii de pe vremea regilor Sigismund și Albert. Vezi și Victor Motogna, *Trecutul românilor din Banat în epoca lui Ioan Hunyadi (1437-1457)*, în *Revista Institutului Social Banat- Crișana (RISBC)*, XIII, mai-august, 1944, p. 555; idem, *Contribuții la istoria românilor bănățeni în evul mediu*, în *RISBC*, XI, iulie-august, 1943, p. 11.
44. Pesty Fr., *op.cit.*, II, p. 491.
45. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, p. 335, nr. 300
46. *Ibidem*, II/4, p.368, nr. 217.
47. Pesty Fr., *op.cit.*, III, p. 373.
48. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/4, p. 368, nr. 217; Vezi și D.L. Țigău, *Familia Fiat de Armeniș în secolele XV-XVII*, în *Banatica*, 14, 1996, p. 32.
49. Pesty Fr., *op.cit.*, p. 93.
50. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, p. 286, nr. 257.
51. *Ibidem*, p. 333, nr. 298.
52. *Ibidem*, p. 335, nr. 300.
53. Ioan Hațegan, *Banatul la 1478. Sinteza vieții economice, politice și militare a unui ținut într-un moment de răscruce al istoriei sale*, în *Nobilimea românească din Transilvania*, Ed. Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997, p. 172.
54. D.L. Țigău, *op.cit.*, p. 24.
55. L. Boldea *op.cit.*, p. 325.
56. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/4, p. 367, nr. 216.
57. Pesty Fr., *op.cit.*, II, p. 98.
58. Hurmuzaki, *op.cit.*, p. 28, nr. 20.
59. *Ibidem*, p. 78, nr. 40; Pesty Fr., *op.cit.*, pp. 194 și 197.
60. C. Feneșan, *op.cit.*, pp. 54 și 57, nr. 13 și 14.
61. Hurmuzaki, *op.cit.*, p. 114, nr. 58.
62. I.A. Pop, *op.cit.*, p. 155.
63. Pesty Fr., *op.cit.*, I, p. 473.
64. Hurmuzaki, *op.cit.*, II/2, p. 335, nr. 300.

DES NOUVELLE CONSIDÉRATIONS SUR LES
ÉLITES SOCIALES
ROUMAINES BANATIENNES: LES MAÎTRES DE LA
VALLÉE
DE BISTRA (XV-XVI-e SIÈCLES)

Résumé

Les élites sociales du Banat sudique sont représentées par un quelconque nombre de familles nobles roumaines d'origine kneziale, qui se sont

distinguées par leur prospérité économique (donnée par des patrimoines foncières souvent respectables, comprenant des dizaines de possessions), par leur statut social-juridique de nobilité reconnue officiellement par le pouvoir central, par les responsabilités détenues au niveau des districts privilégiés du Banat de Severin, mais aussi par le rôle militaire exercé avec prépondérance par une classe sociale dans l'ascension est donnée des fidèles services prestés au service de la royauté pendant les périodes de grandes troubles générées des aigues conflits antiotomaines de l'aréal danubien. Des noms comme Bizerea de Caransebeș, Deș de Timișel, Fiat de Armeniș, Gârliște de Rudăria, Măciș de Tincova, Mătnic de Ohaba-Mătnic ou Racovița de Caransebeș detiennent déjà la notoriété donnée par une meilleure intégration de leurs existences dans l'histoire médiévale du Banat Montagneux. En égal mesure, l'étude de ces familles aurait pu être fondée sur une base documentaire suffisamment généreuse pour que celle-ci permette des reconstitutions historiques ou généalogiques concluantes. En outre, le monde du Banat médiéval a été peuplé également par des autres noyaux familiaux qui peuvent être encadrés dans les élites sociales de la zone, en dépit de fait que leur notoriété et aussi leur reflet documentaire soit plus modeste, même lacunaire. Y étant donnée, nous sommes d'avis que celles-ci ne doivent être ignorées, si on tient compte de la situation paradoxale que de leur milieu se sont affirmés, dans un moment donnée, des remarquables dignitaires de cette contrée, des bans et vicebans de Severin, des châtelains et capitaines de Caransebeș, des juges nobiliaires, des hommes du roi et des jurés dans les assemblées nobiliaires de Caransebeș, des districts privilégiés du Banat de Severin, y étant compte des dignités et des fonctions qui n'aurait pu être détenues que des certains exponents de la communauté banatienne qui, par leur situation matérielle et morale et aussi en conséquence d'un dévouement militaire exceptionnel envers la royauté, ont répondu à la nécessité de donner des petits dignitaires à cette contrée de frontière.

L'abordage de ce sujet s'impose aussi par la raison que l'exemple de ces petites familles nobles roumaines banatiennes fournisse des problématiques intéressantes, quelques-unes même inédites qui prouveront de leur valeur informative en prenant en considération le cadre plus large du phénomène suscité par les élites sociales roumaines de Transylvanie et du Banat, qui est d'un aigü intérêt parmi les historiens dans les dernières deux décennies spécialement. On n'y peut pas exclure l'issue des nouvelles sources documentaires qui, à travers du temps, permettant l'élargissement du spectre de la recherche de ce problème.

Un cas spécial dans la panoplie des élites sociales banatiennes est relevé

par l'existence d'un groupement compact de villages de la Vallée de Bistra (Bistra, Crâjma, Voislova, Zăvoi), sur lesquelles, au cours du XVe siècle, s'est exercée la maîtrise commune de plusieurs nobles roumains, incadrables avec difficulté dans un seul noyau familial. Habituellement, les familles nobles banatiennes auraient en leur patrimoine foncier relativement bien défini, maîtrisé en indivision pour tous les membres masculins (y existant des cas, c'est vrai rares, où les femmes ont obtenu de la part de la royauté le droit égal de l'héritage), un patrimoine qui, bien que élargi par des nouvelles acquisitions ait gardé à sa base les vieux établissements d'origine dont le nom s'était transformé en patronimique. L'obtention des documents prouvant pour le droit de maîtrise (dans la formule juridique de "nouveaux dons") a eu pour effet la confirmation du statut socio-économique des détenteurs et la mise en évidence du noyau familial dans une formule extrêmement durable et forte, les documents démontrant le fait que ces possessions se sont perpétuées à l'intérieur d'une seule famille plusieurs siècles. Bien sûr qu'ils ont existé des situations (c'est vrai, peu nombreuses) où sur quelques villages s'est exercée la possession condivisionnaire des deux familles nobles ou des nobles et knezes roumains également, mais le "modèle" général est celui de l'unité du patrimoine familial. Le cas des maîtres de la Vallée de Bistra est en quelque mesure atypique, s'agissant de fait qu'un petit groupement de villages ait généré plusieurs identités familiales, certainement d'une moindre envergure face aux grandes familles nobles banatiennes du moyen-âge. Mais il s'avère nécessaire leur relevement historique et même le développement de ce sujet en mesure que l'information documentaire le permette, car celui-ci vient s'ajouter d'une manière complémentaire à l'histoire des familles nobles banatiennes, souvent dans des situations spécifiques, cette démarche scientifique permettant le dressage d'un tableau le plus complet possible de profil d'une petite féodalité active de cette contrée frontalière de royaume. Les exemples discutés ici sont ceux des familles de Floca, Negotești et de Pobora, dont l'évolution historique est reconstituée pour la période comprise entre le XVe siècle et la première moitié de celui suivant.